

Sabelskjöldarn

2009

Vår ordförande har ordet

Kära släktingar!

Välkommen till årets upplaga av vår medlemstidning! Nu har vi lagt år 2008 bakom oss – året när många av världens ansträngda ekonomier gjorde djupa spår i vår så kallade välfärd.

2008 var också året då vi i släktföreningen började använda ett datoriserat medlemsregister och bokföringssystem som kommer att underlätta i arbetet för vår kassör Peder Nilsson. För en tid sedan berättade han hur enkelt och smidigt han kunde ta ut ekonomiska rapporter. Jag tror i alla fall att föreningens ekonomi mår gott av att någon har bra koll på inkomster och utgifter.

Vi har fortsatt arbetet med att gå igenom och uppdatera vårt medlemsregister, ett stort och krävande arbete som har tagit åtskilliga timmar i anspråk. Det visar sig att adressändringar med mera inte alltid meddelas oss, vilket i sin tur har inneburit att vi inte nått alla med våra utskick. Men Weronicha Svalengs detektivarbete, med viss hjälp av andra i styrelsen, har kommit långt i ett numera mycket välskött och uppdaterat medlemsregister. Vi har passerat 1600 registrerade medlemmar sedan släktföreningen bildades 1967. Matilda Kiteborg från Lindsberg, blev som medlem nummer 1600 bland annat uppmärksamrad med en sabelskjöldsnål.

Många släktingar har besökt vår hemsida för att finna information om föreningen. Under det senaste året har vi haft en nettoökning av medlemsantalet på 45 personer.

Det är möjligt att hemsidan har varit en bidragande anledning till att intresset av föreningen ökat och det är mycket trevligt att kunna redovisa att vi idag har 480 medlemmar. Förväntningarna på oss, både från gamla och nya medlemmar ökar, vilket bland annat innebär, som det står i vår första paragraf, att tillvarata gemensamma intressen, skapa aktiviteter med mera. Vi lovar att vi skall göra vårt bästa i styrelsen!

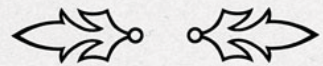
Vi vill gärna få mera text och bilder till Sabelskjöldarn och också material för att läggas ut på hemsidan. Vi kan bli bättre på att dela med oss till andra av den Sabelskjöldska historien. Hör av er till någon i styrelsen, våra adresser och telefonnummer finner ni på sidan 4.

*Nyköping i april 2009
Rolf Svensson, ordförande*

Inbjudan till släktmöte den 29 augusti på Nyköpings slott

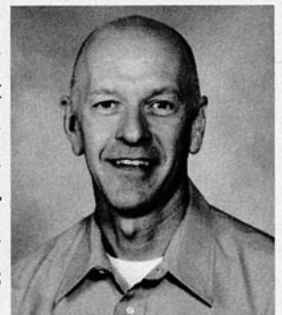
Lördagen den 29 augusti 2009 är ni alla hjärtligt välkomna till ett "mellanmöte" på Nyköpings slott. Dessa möten, mellan ordinarie släktmöten, har varit mycket uppskattade med gott om möjligheter att samtala och umgås med många medlemmar ur vår härliga släktförening. Under dagen utlovas såväl god mat som roande underhållning.

Vi återkommer med en skriftlig inbjudan med information om tider och priser, men reservera redan nu lördagen den 29 augusti för en dag med släktföreningen!

Sabelskjöld i USA

Under senare år har antalet medlemmar utomlands, särskilt i USA, ökat. För att göra informationen mer lättillgänglig för medlemmar utomlands har vi för avsikt att göra en summering av Sabelskjöldarn på engelska. Dessutom har vi utsett vår släkting Gary Jacobson till att representera oss i Nordamerika. Gary är mångårig medlem i vår förening och är en hängiven släktforskare. Han har deltagit i årsmöten och är väl insatt i släktens historia. Hans kunskaper i svenska tror vi också kan komma till nytta.

Vi kommer att använda Gary som första kontakt för medlemmar i USA och Kanada. Gary bor i Rochester, Minnesota och arbetar som sjukskötare på Saint Marys Hospital. Vill du ha kontakt, maila på: jacobsongary@yahoo.com. Gary har även sedan länge en engelskspråkig hemsida om släkten Sabelskjöld: www.geocities.com/sabelskjold, titta gärna på den!

Birger Bring

Ordförande: Rolf Svensson, Skålvampvägen 3, 611 63 Nyköping
tel: 0155-268 454, chrolf@bredband2.com

Ord ledamöter: Birger Bring, Oskarhamn
tel: 0491-730 21, birger.bring@telia.com
Peder Nilsson, Kristdala
tel: 0491-711 21, humleryd@telia.com
Annika Sabelsjö, Kristdala
tel: 0491-710 91, annika_58_@hotmail.com
Weronicha Svaleng, Högsby
tel: 0491-766 165, weronicha@svaleng.se

Suppleanter: Anna-Lena Hagsell, Nyköping
tel: 0155-287 879, hagsell@msn.com
Thomas Erlandson, Kristianstad
tel: 0704-403 587, thomas.erlandson@swipnet.se
Staffan Svensson, Oskarhamn
tel: 0491-845 05, staffan.svensson@byggebo.se
Annica Triberg, Kalmar
tel: 0480-195 80, triberg@telia.com

Revisorer: Gerd Ireman, Oskarhamn tel: 0491-165 33
Christer Andersson, Hultsfred tel: 0491-740 35

Valberedning: Karin Larsson, Kalmar (sammanställande)
tel: 0480-296 25, karin@karlstorp.nu
Bernt Josefsson, Sävsjö
tel: 0382-108 69, bernt.josefsson@iogt.se
Thina Rydell, Kalmar
tel: 0733-544 569, thina@karlstorp.nu
Inger Wallenskiöld-Ragnarsson, Tranås
tel: 0140-415 35

Styrelsen - 2007-2010

Textbearbetning och layout:
Annica Triberg
mobilnr: 0705-611 407
e-post: triberg@telia.com

Thina Rydell
mobilnr: 0733-544 569
e-post: thina@karlstorp.nu

Har du förslag eller åsikter om innehållet? Vill du skriva en rad eller två? Hör av dig!

Hur många ättlingar är vi egentligen?

Släktföreningen Sabelskjöld har i dag 480 medlemmar. Detta är bara en liten del av alla dem som räknar släktskap med Karl Jönsson Sabelskjöld. På föreningens CD-skiva finns över tjugo tusen, men även här rör det sig om en liten del av släkten.

Det är förstas omöjligt att komma till ett exakt antal Sabelskjöldsättlingar men man kan genom enkel matematik visa att antalet är stort. Vi har i dag 14-15 generationer mellan oss och Karl Jönsson Sabelskjöld. Under de tre första århundradena var barnkullarna stora. Man kan påminna om att Karl Jönsson Sabelskjöld hade åtta barn, sonen Jöns hade sju och dennes son Carl hade sex döttrar.

Om man räknar med fyra barn per familj, vilket antagligen är lågt räknat, så växer antalet ättlingar med faktor fyra för varje generation. Efter en generation har vi då fyra ättlingar, efter två generationer 16, efter tre 64 och så vidare. Efter 14 generationer kommer vi då till den smått osannolika siffran på drygt 200 miljoner ättlingar!

Nu är vi i verkligheten inte så många, när antalet ättlingar växer börjar vi få giften mellan Sabelskjöldare. Då får vi i stället personer med dubbla eller flerdubbla släktband.

Hur man än räknar så kan man konstatera att antalet ättlingar måste räknas i hundratusental. Du som är Sabelskjöldsättling gå in på föreningens hemsida, www.sabelskjold.se och ansök om medlemskap. Medlemsavgiften är 100 kronor/år för enskild person och 150 kronor/år för par.

Hälsning från f.d. ordförande

Vill med dessa rader sända en varm hälsning till alla kända och okända i vår fina släktförening. Under åren 1986 till 1995 hade jag glädjen att vara med i styrelsen, under fem år som ordförande. Vi hade en fin gemenskap och genomförde en rad beslut.

En återkommande fråga var den så kallade "namnstölden", då en privatperson tog namnet genom tillstånd från PRV. Vår reaktion var kraftig, eftersom släktföreningen borde ha tillfrågats av PRV. Vi anlät advokat Bo Adrianzon och hovrättsrådet Claes Uggla, Stockholm, men trots omfattande utredning var möjligheterna små.

Årsmötet i Norrköping 1995 fattade ändå beslut om fortsatt agerande. Det var då jag lämnade styrelsen, jag kände att min tid och kraft inte räckte till för fortsatt kamp om namnet.

Senare försök har visat sig vara utan framgång och vår släktförening får arbeta vidare med andra uppgifter.

Mitt intresse för släkten har varit stort ända sedan det första släkstmötet i Kristdala 1955, då jag bland andra fick lära känna våra pionjärer Carl Rutegård, Valter Jansson och Herbert Bredhammar. Inför vårt stora släkstmöte i Blackstad 1964 hade Carl och jag många kontakter. Jag predikade i gudstjänsten och Carl var den förträfflige värden vid den stora middagen i Flen.

Nu har vi en ny styrelse med Rolf Svensson som ordförande. Vi är många som är glada för styrelsens insats. Lycka till, säger jag som "före detting". Fädernas liv och gärning är väl värd att minnas.

Curt Adrianzon, Jönköping

Birger Bring

Skogshyddan gav oss en hel släkt

I början av 1970-talet kom jag med mina föräldrar första gången jag till Kristdala. Vi tillbringade några fina sommardagar i ett "hus i skogen", enligt mig som är uppvuxen i en förort till Stockholm. Att det var min mormors föräldrahem förstod jag långt senare. Huset hette Skogshyddan, det tyckte jag var ett passande namn. Nu, 2009, står jag och min sambo Marie i begrepp att köpa detta fantastiska hus!

Våren 2008 kom min mor på besök. Över en kaffekopp kommer Skogshyddan på tal, några få minnen dyker upp och sen är diskussionen i full gång. Jag och Marie hade länge letat norrut efter sommarhus, men vi bestämde oss, trots detta, för att göra en utflykt till Kristdala, efter viss påtryckning från min mor. Vi åker ner för titta, men det är inte tal om någon stuga i mörka Småland. Dock ändras uppfattningen längs vägen, via Ankarsrum, Hjorted och Ishult. Där kan vi skönja ett och annat lövträd och många sjöar. Småland är kanske inte så mörkt trots allt?!

När vi kommer fram ser vi ett hus som behöver kärlek och omvårdnad. Trots detta kände vi en stor värme för både huset och landskapet. Efter en tid i huset med städning och annat kommer en och annan granne förbi och hälsar på och alla har sin historia att berätta om huset och de människor som levat här. Här väcks en nyfikenhet hos mig och jag känner att jag vill ta reda på mer om min småländska släkt då jag inte trodde att slakten var så stor.

Kristdala är ett litet samhälle och när människor inte känner igen oss frågar de nyfiket var vi kommer ifrån. När vi säger att vi kommer från Skogshyddan så får vi höra ännu fler historier om huset och deras egen relation till huset. Senare kommer Anders på besök. För första gången hör jag namnet Sabelskjöld. Anders är nämligen gift med min moster och för några år sedan började de släktforska. Vi bestämde att Anders skulle skicka material via datorn, så snart han hade tid.

December 2008 for vi på julmarknad i Kristdala. Där hade vi turen att träffa Inga Siv och Staffan och det visar sig att Inga Siv är en Sabelskjöldsättling. Väl hemma i Stockholm har jag inte tålamod att vänta på mera underlag från Anders utan börjar söka på nätet om den Sabelskjöldska ätten. Sen går det fort och jag kommer i kontakt med Weronicha Svaleng som verifierar min tillhörighet till Sabelskjöldarna.

Nu när jag fått boken om Sabelskjöldska ätten så är det spännande för jag hittar flera utflyktsmål i Kristdala med omnejd som har koppling till ättens historia. Mycket att upptäcka! Småland tog oss med en storm och det blir än mer spännande med en sådan släkt.

David Berg

Jöns och Britas familjehistoria

Min far lämnade efter sig en släktbok, som börjar med orden: "Jöns Mårtensson, fogde på Julita 1582 - 1587".

Med denna fras som vägvisare åkte min man och jag 1995 från Finland till Julita slott, vid sjön Öljarrens strand i Sverige. Efter att vi tagit av från riksvägen, körde vi på en mindre väg mitt i den täta skogen. Till slut öppnade sig för våra ögon ett rikt landskap med och framför oss reste sig ett tre våningar högt, gammalt och vackert stenslott med flyglar. Framför slottet hade man fällt enorma ekar, med stubbar stora som bord. Hade de kanske varit tunna, unga träd då Jöns Mårtensson tjänade som fogde här, för Gustav Vasas yngste son Karl? Den ståtliga byggnaden hade ursprungligen fungerat som kloster, ända från början av 1180-talet. Men hur det hade varit i juli 1587, då Jöns Mårtensson och Brita Larsdotters bröllop hölls, kan jag bara föreställa mig.

Jag funderade hur det varit möjligt att hertig Karl av Södermanland, som man här i Finland ofta känner som en mycket sträng och snål man, själv ville stå för bröllopskostnaderna för sin fogde och dennes brud. Kanske var hertigen nöjd med sin fogde, men kanske också för valet av brud. Britas far, kyrkoherde Laurentius Andreae, eller Lars Andersson, hade i många år tjänat i Karls "egen kyrka", Allhelgonakyrkan, och som församlingens kyrkoherde i Nyköping. Lars Andersson var hertig Karls förtrogne och hertigen litade på honom och hans familj.

Troligtvis visade sig Brita vara en kunnig och verksam ung kvinna, eftersom hon redan följande år 1588 blev ansvarig för kökspersonalens göromål eller "fatabur" på Nyköping slott. Brita Larsdotter blev nu förman, som förutom nyckelknippa, även hade stort ansvar över slottets dagliga hushåll. På Gustav Vasas order hade man på slottet börjat föra bok. I förråden måste alltid finnas nödvändiga textilier och om det inte råkade finnas tillräckligt i det egna slotts förrådet, skaffade man

Christina med Guds nådhe Sweriges, Giöthes, Wändes, Finnars, Carelers, Lappars i Nordlanden och Caijaner och Esters i Lifland drottning,
Din nåd och barmhertighet till Guds nåd och barmhertighet.

Ängst och tillförlitlighet. Det är vår vilja och befälning, som
Måttensson att du skall sända hit allt det linneduk som
du som du der widh Wibyholm hafver i förråd. Och som Oss är berättat du
skall hafa till femhundra allnar. Hvilket vi befalla att du sender hit så
lagandes att det är här i (text fattas) allersenast (text fattas).
Af Nyköping then 13 juli år 1614
Christina R.S.

det som saknades från hertigens övriga kungliga slott i Sörmland. I arkivet finns ett brev bevarat, adresserat till Jöns, där drottning Kristina beordrar Jöns att från Vibyholm skicka så mycket linneduk som där finns, och nämner, att vad som sagts, finns det 500 alnar.

I brevet står:

“Till vår tro tjenare och fougde på Wibyholm Jöns Mårtensson

Christina med Guds nådhe Sweriges, Giöthes, Wändes, Finnars, Carelers, Lappars i Nordlanden och Caijaner och Esters i Lifland drottning, så ock båren Hertiginna till Holstein Gottorp.

Vår gunst tilvinnes. Det är vår vilja och befallning Jöns Mårtensson att du skall sända hit allt det linneduk som du der widh Wibyholm hafver i förråd. Och som Oss är berättat du skall hafa till femhundra allnar. Hvilket vi befalla att du sender hit så lagandes att det är här i (text fattas) allersenast (text fattas).

Af Nyköping then 13 juli år 1614
Christina R.S.”

Till början bodde Jöns Mårtensson och Brita med sin familj inom Nyköpings slotts område, där deras äldste son

Carl Jönsson föddes år 1590, troligen fick han sitt namn efter hertigen. Omtänksam vänskap mot Jöns familj visar även det, att drottning Kristina, som gärna arrangerade äktenskap bland sina vänner och bekanta, även ville göra det för Carl Jönsson.

År 1616 ingick han sitt första äktenskap med ryttmästare Hans Strangs dotter Magdalena. Hans Strangs förmögna släkt var bördig från Skottland, och Hans hade lånat pengar till kung Johan den III. Som pant hade Hans fått flera hemman i Kristdala i Småland. Panten löstes dock aldrig ut, utan de förblev senare i Carl Jönssons ättlingars ägo, den mest ansenliga var Bråhults säteri. Paret hann få två döttrar innan Magdalena i oktober år 1628 hastigt dog. Senare, år 1634, gifte Carl Jönsson om sig med Ingeborg Rosenstråle, som räknades höra till den gamla svenska högadeln.

Hertig Karl, senare konung Karl IX, dog 1611, men hans son Gustav II Adolf, kröntes inte till kung förrän i augusti 1617.

Redan som ung såg man honom entusiastiskt delta i landets krigsförehavanden.

I striderna deltog även Carl Jönsson som, nu beslutat sig för att börja i soldatyrket.

År 1616 hade Carl Jönsson stigit i graderna till fänrik och sedan år 1617, i samband med Gustav II Adolfs kröning, adlades han till namnet Sabelskjöld. Vad föranledde adelskapet? Det har funnits många antaganden, till exempel att Carl i en skarp stridssituation till konungen skulle ha lämnat sin egen häst, eller kanske flytt till häst tillsammans med konungen. En historia säger att han med sin sköld och sabel skulle ha försvarat konungen då fienden med bajonett försökt fälla denne från hästryggen. Men tänkas kan, att man genom att adla Carl endast ville betyga sin välvilja gentemot familjen, vilken under två generationers tid trofast hade tjänat hertigen. Adelsvapnet kan fortfarande ses på väggen i stora salen i Riddarhuset i Stockholm, numrerad som nummer 150.

Raija Sabelström-Leppänen, Finland
En längre text finns på www.sabelskjold.se